

Чернієнко А.С.
Студентка ФСП
КПІ ім. Ігоря Сікорського
Науковий керівник:
Чепульченко Т.О., к. ю. н., доц., ФСП
КПІ ім. Ігоря Сікорського

Референдний процес в Україні: проблематика правового регулювання

Сучасне українське суспільство на сьогодні є свідком радикальних змін в державі. В Україні відбувається розбудова правової держави та перетворення народу з об'єкта державного управління на суб'єкта влади. На стадії розвитку та вдосконалення перебувають інститути демократії, які надають можливість українському народу самостійно вирішувати найголовніші проблеми суспільного та державного життя. До форм безпосередньої демократії українського народу належить референдум.

На думку В.В. Комарової «референдум – це форма безпосередньої демократії, змістом якої є волевиявлення встановленого законом числа громадян з будь-якого суспільно значущого питання, крім тих, які не можуть за законом бути винесені на референдум, що має вищу юридичну силу і обов'язковий для виконання органами, організаціями і громадянами щодо яких референдум має імперативний характер» [4, с. 12].

Якщо порівнювати із зарубіжними країнами, такими як Данія, Іспанія, Італія, Франція, Швейцарія, Норвегія, Швеція, де історія референдуму нараховує вже століття, референдум в Україні є новим інститутом безпосереднього народовладдя.

Проведення першого Всеукраїнського референдуму, який відбувся 1 грудня 1991 року, та прийняття рішення народу про Акт проголошення незалежності України значною мірою сприяло міжнародному визнанню України як суверенної і незалежної держави. В подальшому відбувалися спроби ініціювати Всеукраїнський референдум у 1992р., 1993р., 1996р. та 1998р., але дані спроби були марними і не були доведені до проведення референдуму. Однією з причин, що обумовили таку ситуацію, є недосконалість законодавства України щодо проведення референдумів.

Задля проведення референдуму потрібна чітка регламентація процедури, тобто як його оголошувати чи призначати, як організувати голосування, хто займеться підрахунками голосів, що потрібно робити після отримання результатів голосування? Тому варто розуміти, що від якості законодавчого закріплення порядку проведення референдуму залежить його ефективність та й взагалі значущість.

В Україні правове регулювання інституту референдуму здійснюється ще з 3 липня 1991р. з прийняттям Закону України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми» [1]. Даний закон був прийнятий до проголошення України незалежною, а тому виявився неактуальним для нашої держави. У зв'язку з цим 6 листопада 2012р. був прийнятий новий Закон – «Про всеукраїнський референдум» [2]. І таким чином, виявляється, що надалі питання про місцеві референдуми залишається зовсім не урегульоване українським законодавством, тобто це унеможливує проведення референдумів на місцевому рівні. Але ж, як зазначає О.Я.Калакура: «...право участі громадян у референдумі – визнано цінністю демократії...» [3]. Отже, ми вважаємо, що дана форма здійснення місцевої публічної влади вимагає обов'язкового та невідкладного врегулювання законодавством.

Також залишається актуальним питання, щодо чіткого формування питання чи питань, які виносяться на референдум. Адже дуже легко заплутати населення поставивши питання

не однозначно, або якщо питання передбачає кілька можливих відповідей. На нашу думку, до постановки питання референдуму було б доцільно запросити соціологів, які вміють конкретизувати, поставити коректно необхідне питання.

Всеукраїнський референдум вважається пріоритетною формою волевиявлення народу, під час якого передбачається прийняття рішення з питання визначеного Конституцією та законодавством України і якщо воно не належить до кола виключень. Референдум відбувається шляхом загального, рівного, вільного, таємного та прямого голосування громадянами України. В порівнянні з всенародними обговореннями чи опитуваннями, рішення референдуму наділенівищою силою права та імперативним характером, тобто є загальнообов'язковими для органів держави та місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, всіх громадян та їх об'єднань.

Варто зазначити, що не дивлячись на недоліки, референдум все ж таки залишається пріоритетною формою безпосередньої правотворчості українського народу, існує для вирішення дійсно важливих та актуальних питань. На сьогоднішній день існує велика необхідність остаточного врегулювання порядку проведення місцевих референдумів. На нашу думку, найбільш доречним було б внесення змін до чинного Закону України «Про всеукраїнський референдум» або створення нового Закону, який би передбачав правове врегулювання місцевих референдумів.

Список використаної літератури:

1. Закон України від 3.07.1991 «Про всеукраїнський та місцеві референдуми» № 1286-ХІІ[Електроннийресурс].–Режим доступу:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1286-12>
2. Закон України від 06.11.2012 «Про всеукраїнський референдум» № 5475-VІ[Електроннийресурс].–Режим доступу:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/5475-17>
3. Калакура О. Я. Референдум в Україні як політико-правовий інститут[Електроннийресурс].–Режим доступу:http://archive.nbuv.gov.ua/Portal/Soc_gum/Gileya/2012_59/Gileya59/SL3_doc.pdf
4. Комарова В.В. Референдумный процесс в Российской Федерации /В.В. Комарова. – М., 2004. – 71 с.